

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ
DEPARTAMENT WSPÓŁPRACY Z SAMORZĄDEM TERYTORIALNYM

Warszawa, 26 listopada 2020 r.

DWST-WPZN.053.11.2020.BA

Pan
Waldemar Chudzik
Zastępca Burmistrza
Gmina Mroczka
Pl. 1 Maja 20
89-115 Mroczka

Szanowny Panie Burmistrzu,

odpowiadając na Pana pismo z 19 października 2020 r. Nr GZOO.071.092020, Ministerstwo Edukacji Narodowej uprzejmie wyjaśnia, co następuje.

Prowadzenie szkół i placówek jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego wykonywanym w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność w granicach obowiązującego prawa, w związku z tym jednostki samorządu terytorialnego same decydują jak kształtuje się realizacja polityki oświatowej, w tym polityki kadrowej na ich terenie.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne na realizację zadań oświatowych zagwarantowane są w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. W myśl art. 167 ust. 2 Konstytucji RP dochodami jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, subwencje ogólne (w tym oświatowa) i dotacje celowe z budżetu państwa. Oznacza to, iż część oświatowa subwencji ogólnej jest jedynie jednym ze źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Kwoty subwencji oświatowej nie można zatem odnosić wprost do zadań oświatowych

nałożonych na jednostki samorządu terytorialnego. Budżet państwa nie gwarantuje w ramach części oświatowej subwencji ogólnej środków na pokrycie wszystkich wydatków na realizację zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego.

Zgodnie z postanowieniami art. 7 ust. 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego subwencja oświatowa stanowi jedną kwotę, o wydatkowaniu której decyduje organ stanowiący tej jednostki samorządu terytorialnego. Podział kwoty subwencji oświatowej w samorządzie na poszczególne szkoły i placówki, w tym na konkretne zadania, jest dokonywany przez samorząd z uwzględnieniem faktycznych kosztów funkcjonowania szkół i placówek realizujących zadania edukacyjne wynikające z przepisów prawa oświatowego.

Ostateczny poziom wydatków ponoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację zadań oświatowych jest konsekwencją podejmowanych przez te jednostki szeregu decyzji w zakresie systemu organizacji szkolnictwa w swojej jednostce, np. liczba szkół, liczba oddziałów w poszczególnych typach szkół oraz liczba uczniów w poszczególnych oddziałach, liczby (ale też struktury w podziale na stopnie awansu zawodowego) zatrudnionych w szkołach/placówkach nauczycieli, regulaminów wynagradzania nauczycieli na terenie danej jednostki.

Jednostki samorządu terytorialnego samodzielnie określają wysokości wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego mając na względzie zobowiązania wynikające z ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. poz. 2215).

Zgodnie z przepisami ustawy - Karta Nauczyciela jednostki samorządu terytorialnego mają obowiązek wypłacać nauczycielom wynagrodzenia na poziomie co najmniej wynagrodzenia średniego określonego w art. 30 ust. 3 ustawy. Poziom wynagrodzenia średniego nauczyciele mają osiągnąć łącznie w grupie danego stopnia awansu zawodowego.

Na mocy art. 30a ustawy – Karta Nauczyciela, do 20 stycznia każdego roku organ prowadzący szkołę będący jednostką samorządu terytorialnego przeprowadza analizę poniesionych w poprzednim roku kalendarzowym wydatków na wynagrodzenia nauczycieli w odniesieniu do wysokości średnich wynagrodzeń oraz średniorocznej struktury zatrudnienia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego. W przypadku

nieosiągnięcia pułapu średnich wynagrodzeń w składnikach wskazanych w art. 30 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela (wynagrodzenie zasadnicze wraz z innymi składnikami), organ prowadzący będący jednostką samorządu terytorialnego ustala kwotę różnicy między faktycznymi wydatkami poniesionymi na wynagrodzenia nauczycieli w danym roku a iloczynem średniorocznej liczby etatów nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego oraz średnich wynagrodzeń nauczycieli. Kwota tak ustalonej różnicy jest dzielona między nauczycieli zatrudnionych i pobierających wynagrodzenie w roku, dla którego ustalono kwotę różnicy, w szkołach prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego i wypłacana w terminie do 31 stycznia roku kalendarzowego następującego po roku, dla którego wyliczono kwotę różnicy, w formie jednorazowego dodatku uzupełniającego. Dodatek ten jest ustalany proporcjonalnie do okresu zatrudnienia oraz osobistej stawki wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela, zapewniając osiągnięcie średnich wynagrodzeń na poszczególnych stopniach awansu zawodowego, w danej jednostce samorządu terytorialnego w roku, dla którego wyliczono kwotę różnicy (art. 30a ustawy – Karta Nauczyciela).

Należy podkreślić, że naliczona subwencja oświatowa na szkoły i placówki oświatowe w roku 2020 wypłacana jest niezależnie od sytuacji związanej z rozprzestrzenianiem się wirusa COVID-19. Subwencja oświatowa jest w tym trudnym okresie stanu epidemii stabilnym źródłem dochodów podtrzymującym płynność finansową samorządów.

W 2020 r. nastąpił wzrost kwoty subwencji oświatowej o prawie 3 mld zł. Zgodnie z projektem ustawy budżetowej w 2021 r. nastąpi kolejny wzrost subwencji o ponad 2,15 mld zł. Planowana kwota subwencji wyniesie ponad 52 mld zł. Łącznie w latach 2016-2021 subwencja oświatowa wzrośnie o ok. 11,7 mld zł.

Subwencja oświatowa nie jest jedynym źródłem finansowania zadań oświatowych. Samorządom przyznano także inne źródła dochodów niż subwencje i dotacje z budżetu państwa, tj. m. in. udziały w PIT i CIT. Ponadto pragnę zauważyć, że sytuacja finansowa jednostek samorządu terytorialnego, według sprawozdań finansowych za lata poprzednie, przedstawiała się korzystnie.

Dochody ogółem samorządów wzrosły w 2019 r. o 26,7 mld zł, tj. o 10,6% względem roku poprzedniego. Ponadto zaobserwowano korzystną dynamikę w dochodach własnych JST – dochody własne wzrosły w skali kraju o 11,7 mld zł, tj. o 9,5% (124 mld zł w 2018 r. – 135,8 mld zł w 2019 r.), w tym dochody z tytułu:

- PIT: 56,1 mld zł wzrost o 5,2 mld zł, tj. o 10,3%,
- CIT: 10,9 mld zł wzrost o 1,2 mld zł, tj. o 12,4%.

Obecnie samorzady nie mają do czynienia z drastycznym spadkiem dochodów. Łącznie dochody samorządów z tytułu udziałów w podatku PIT i CIT oraz z subwencji ogólnej po 7 miesiącach 2020 r. – kształtują się powyżej poziomu analogicznego okresu w 2019 r. (102,6 %). Należy podkreślić, że prognozuje się stopniową odbudowę aktywności gospodarczej w 2021 r.

Rząd stopniowo wprowadza kolejne mechanizmy wspierające finansowo jednostki samorządu terytorialnego, m.in. Fundusz Inwestycji Samorządowych. Środki pozyskane w ramach tego Funduszu (łącznie w wysokości 12 mld zł), wyodrębnionego z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, samorzady mogą wykorzystać na niezbędne inwestycje. Dodatkowo Rząd podjął decyzję o zwiększeniu Funduszu Dróg Samorządowych na rok 2020 o dodatkowe 3,8 mld złotych, co będzie miało korzystny wpływ sytuację finansową jednostek samorządu terytorialnego.

Biorąc pod uwagę powyższe, obecnie nie planuje się dokonywania zmian w obowiązujących przepisach dotyczących jednorazowego dodatku uzupełniającego dla nauczycieli za rok 2020 wynikającego z art. 30a ustawy – Karta Nauczyciela.

Odnosząc się do postulatu dotyczącego zmian w systemie wynagradzania nauczycieli, uprzejmie informuję, że obecne przepisy prawa regulujące kwestie wynagrodzeń wymagają zmian systemowych odpowiadających wyzwaniom współczesnej edukacji. Mając na uwadze stanowisko związków zawodowych oraz samorządów podjęto decyzję o wznowieniu prac Zespołu do spraw statusu zawodowego pracowników oświaty. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, związków zawodowych zrzeszających nauczycieli oraz organizacji jednostek samorządu terytorialnego. Zadaniem Zespołu jest wypracowanie rozwiązań systemowych w dziedzinie edukacji narodowej oraz zdefiniowanie długofalowej strategii polityki oświatowej w zakresie praw i obowiązków pracowników oświaty, w szczególności w zakresie finansowania oświaty, wynagradzania nauczycieli, awansu zawodowego, czasu i warunków pracy nauczycieli.

Przedstawienie propozycji systemowej zmiany w zakresie pragmatyki zawodowej nauczycieli możliwe będzie dopiero po przeanalizowaniu przez Zespół wszystkich kwestii wymagających zmiany.

Z poważaniem

Jerzy Jakubczuk
Dyrektor
Departament Współpracy z Samorządem
Terytorialnym
/ – podpisany cyfrowo/